

УДК 338.48

В. Р. Бурачек, к.ф.-м.н., доцент,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
В. Д. Пепеля,
Чернівецький факультет Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Чернівці

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація

У статті проаналізовано зміст «Програми розвитку туризму в Чернівецькій області на 2016-2020 роки» з точки зору узгодження її показників з реальним станом розвитку туристичної галузі на Буковині та ефективності реалізації такої програми в нинішніх умовах. Показана надуманість змісту даної Програми та нереальність наведених прогнозних показників, що робить процес її втілення неадекватним, а заплановані результати – недосяжними. Звертає на себе увагу також відсутність взаємозв'язку між показниками попередньої та нинішньої Програм, що дозволяє зробити висновок щодо необґрунтованості методики розрахунку основних показників виконання Програми суб'єктами туристичної діяльності та відповідними підрозділами обласної та місцевих адміністрацій.

Ключові слова: туризм, програма, показники, інвестиції.

В. Р. Бурачек, к.ф.-м.н., доцент,
Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ,
В. Д. Пепеля,
Черновицкий факультет Национального технического университета
«Харьковский политехнический институт»,
г. Черновцы

РАЗВИТИЕ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Аннотация

В работе проанализировано содержание «Программы развития туризма в Черновицкой области на 2016-2020 годы» с точки зрения согласования ее показателей с реальным состоянием развития туристической отрасли на Буковине и эффективности реализации такой программы в нынешних условиях. Показана надуманность содержания данной Программы, что делает процесс ее воплощения неадекватным, а запланированные результаты – недостижимыми. Обращает на себя внимание также отсутствие взаимосвязи между показателями предыдущей и нынешней программ, что позволяет сделать вывод о необоснованности методики расчета основных показателей выполнения Программы субъектами туристической деятельности и соответствующими подразделениями областной и местных администраций.

Ключевые слова: туризм, программа, показатели, инвестиции.

Авторами вже неодноразово піднімалося питання ефективності реалізації різноманітних програм розвитку туристичної галузі на Буковині як одного з основних факторів інвестиційної привабливості області [1-4]. Незважаючи на загальну зовнішню перспективність даного напрямку в умовах нашого прикордонного регіону, за останні роки проявилася ціла низка серйозних проблем, зокрема:

- стрімке падіння доходів, а отже, купівельної спроможності громадян, що негативно відбивається як на добробуті міста загалом, так і прибутках туристичних фірм зокрема;
- терористична та військова загроза зменшує кількість іноземців, які хочуть навчатися чи працювати в Україні, через що наша область вже втратила і буде втрачати чимало студентів з країн Азії й Африки, отже, зменшиться кількість так званих «робочих» туристів;
- регулярне зростання цін практично на всі основні ресурси й товари зумовлює автоматичне підняття цін на туристичні послуги, що зменшує кількість активних суб'єктів діяльності (готелі, ресторани, «зелені садиби», туристичні комплекси тощо).

У подібній ситуації єдино можливим шляхом утримання позицій на туристичному ринку має бути державна підтримка туристичного сектора і пошук інноваційних методів розбудови туристичної галузі. А ще в сучасних умовах важливим моментом є узгодження між кожним пунктом затвердженої відповідної Програми та реальними показниками процесу її реалізації.

Саме друга позиція й викликає найбільше запитань з огляду на величину згаданих показників у «Програмі розвитку туризму в Чернівецькій області на 2016-2020 роки» [5]. Розглянемо деякі з них.

Перше, що впадає в око, – це ідеальна щорічна рівність обсягів інвестування в туристичну галузь (табл.1).

Враховуючи регулярність підвищення інфляційних показників, здешевлення національної валюти та зростання цін на товари й послуги, це означає поступове зменшення фінансування туристичної галузі, що вже є дивним. Адже, за логікою, будь-який розвиток туризму, що означає розширення мережі туристичних об'єктів та відповідних об'єктів інфраструктури області, автоматично мав би потребувати більшої кількості капіталовкладень. Те ж саме стосується й розділу Програми, присвяченого розвитку туристичної інфраструктури. Водночас, про що уже йшлося раніше [2], у розділі, присвяченому інвестиційній діяльності у сфері туризму, взагалі значиться «вкладень коштів не потребує», а серед засобів цього самого залучення записано тільки створення інформаційного банку даних про інвестиційні проекти в туристичній

галузі та розроблення інвестиційних проектів. І це тільки мала частка того, що пропонує місцеве керівництво.

Таблиця 1

**Розвиток пріоритетних напрямків туризму
(розділ 4 Програми)***

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Перелік заходів програми	Термін виконання заходу	Виконавці	Джерела фінансування	Орієнтовні обсяги фінансування (тис. грн.)					Очікуваний результат
					2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	
Розширення мережі екскурсійних маршрутів області та підтримка перспективних для області видів туризму	Сприяння у розробленні та впровадженні нових туристичних маршрутів, розвитку пригоришнього, спелео, велосипедного, гірського, кінного, водного, культурно-пізнавального, релігійного, паломницького, екологічного, спортивного, тематичного видів туризму	2016-2020 роки	Департамент екології та туризму, Департамент освіти і науки, молоді та спорту ОДА, РДА спільно з органами місцевого самоврядування, громадські організації	Обласний бюджет Місцеві бюджети Інші джерела	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	Розширення ринку туристичних послуг області шляхом розроблення та впровадження у 2016-2020 роках - 25 нових туристичних продуктів

*Джерело: розроблено авторами за даними [5].

Однак найцікавішим елементом Програми є Додаток 2 до неї (табл. 2), який наводимо повністю з огляду на явну абсурдність його змісту, скоротивши лише текстові частини боковика. Навіть без серйозного математичного аналізу наведених показників видно, що заповнення даної таблиці відбувалося довільним чином, без будь-якого вивчення реальних тенденцій в туристичній діяльності на теренах області.

Складається повне враження, що розробники даної Програми вирішили перевірити представників туристичної галузі на наявність почуття гумору. Інакше як пояснити монотонно-лінійне зростання показників з року в рік та стабільність показників якості (ймовірно, як наслідок стабільності фінансування?). І це при тому, що дані в таблиці зовсім не корелюють з показниками попередньої Програми, про нереальність якої вже йшла мова раніше.

**Показники продукту комплексної програми розвитку туризму
в Чернівецькій області на 2016-2020 роки***

№ з/п	Назва показника	Одиниця	Вихідні дані на початок дії програми	Термін виконання програми					Всього за період програми
				2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I Показники продукту програми									
1.	Кількість регіональних тур. заходів...	к-ть	6	7	8	9	10	11	45
2.	Кількість українських та міжнародних виставкових заходів	к-ть	4	5	6	7	8	9	35
3.	Кількість суб'єктів тур. діяльності	к-ть	121	122	123	124	125	126	126
4.	Кількість обслуговуваних туристів	тис. осіб	16,5	16,8	17,1	17,4	17,7	18,0	18,0
5.	Кількість іноземних туристів	тис. осіб	0,08	0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	0,09
6.	Кількість внутрішніх туристів	тис. осіб	16,8	17,1	17,4	17,7	18,0	18,3	18,3
7.	Кількість садиб сільського туризму	к-ть	124	134	144	154	164	174	174
8.	Кількість навчальних семінарів...	к-ть	2	4	6	8	10	12	40
9.	Дохід від надання турпослуг ...	млн. грн.	9,8	10,0	10,2	10,4	10,6	10,8	52
II Показники ефективності програми									
1.	Кількість осіб, охоплених семінаром	ос.	0,04	0,08	0,10	0,12	0,14	0,16	0,6

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	Кількість осіб, що відвідують тур. заходи	ос.	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0	7,5	32,5
3.	Середня вартість участі в українських та міжнародних виставкових заходах	тис. грн.	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	150,0
4.	Середня вартість проведення ознайомлювальних турів ...	тис. грн.	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	50,0
III Показники якості програми									
1.	Збільшення кількості обслуговуваних туристів	%	101,5	101,5	101,5	101,5	101,5	101,5	101,5
2.	Збільшення кількості іноземних туристів, що відвідали область	%	101,8	101,8	101,8	101,8	101,8	101,8	101,8
3.	Збільшення кількості туристів, охоплених внутрішнім туризмом	%	101,8	101,8	101,8	101,8	101,8	101,8	101,8
4.	Збільшення доходу від надання туристичних послуг	%	102,0	102,0	102,0	102,0	102,0	102,0	102,0

*Джерело: розроблено авторами за даними [5].

Зі сказаного можна сформулювати такі висновки:

- змістовну частину Програми слід привести у відповідність з статистичними даними, отриманими з об'єктивних джерел;
- потребує проведення детальний аналіз доцільності витрачання коштів за напрямками, зазначеними у цитованій та інших Програмах;

- нагальною проблемою, що потребує вирішення, є розробка прозорої, науково-обґрунтованої методики розрахунку показників ефективності регіональних програм;

- при реальному переході до децентралізації фінансових відносин слід розглянути на рівні обласної та місцевих рад можливість пільгового оподаткування, субсидування та інших видів фінансової підтримки туристичної галузі як однієї з таких, що формує бюджет Чернівецької області;

- з метою підтримки доступності туристичних послуг у регіоні, особливо для соціально малозабезпечених верств населення (діти, студенти тощо), розглянути наявні можливості їх здешевлення.

Список використаних джерел:

1. Бурачек В. Р. Перспективи розвитку транспортної інфраструктури Чернівецької області / В. Р. Бурачек, В. Д. Пепеля // Комп'ютерні системи і технології в управлінні виробництвом і економікою : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (20-21 бер. 2014 р., м. Чернівці). – Чернівці, 2014. – С. 91-95.

2. Бурачек В. Р. Туристична індустрія як один з шляхів розвитку регіону: проблеми і перспективи / В. Р. Бурачек, В. Д. Пепеля // Туризм як пріоритетний напрямок соціально-економічного розвитку регіону : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (23-24 квіт. 2015 р., м. Чернівці). – Чернівці, 2015. – С. 33-35.

3. Бурачек В. Р. Транспортна інфраструктура як складова розвитку туристичної галузі / В. Р. Бурачек, І. І. Дрінь // Туризм як пріоритетний напрямок соціально-економічного розвитку регіону : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (23-24 квіт. 2015 р., м. Чернівці). – Чернівці, 2015. – С. 411-413.

4. Бурачек В. Р. Транспортна інфраструктура як важливий фактор розвитку екотуризму // Екологічний виклик сучасному глобальному світу в економічному вимірі: колективна монографія / За ред. С. Д. Лучик. – Чернівці, 2016. – С. 271-278.

5. Сайт Чернівецької обласної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://oblrada.cv.ua/document/regional_program

Viktor Burachek, Ph. D.,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE,
Valeriia Pepelia,
Chernivtsi Faculty of National Technical University
«Kharkiv Polytechnic Institute»,
Chernivtsi

**DEVELOPMENT OF TOURISM POTENTIAL IN CHERNIVTSI REGION:
REALITIES AND PROSPECTS**

Summary

The content of the "Program of tourism development in Chernivtsi region in 2016-2020 years" in terms of harmonization of indicators of real state tourism development in Bukovina and effectiveness of such a program in the current environment has been under the consideration in the article. Artificiality content of the programme, which makes it inadequate implementation and expected results – unattainable was shown. Attention is also drawn to the

lack of correlation between the indicators of the previous and the current Programmes, which allows us to conclude that the methodology for calculating the main indicators of the Programme implementation by the subjects of tourism activity and the relevant units of the regional and local administrations is ungrounded.

Keywords: tourism, programme, indicators, investments.

References:

1. Burachek, V.R., Pepelya, V.D. (2014). Prospects for the development of transport Chernivtsi region. *Komp'yuterni systemy i tekhnolohii v upravlinni vyrobnytstvom i ekonomikoyu. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Computer systems and technologies in production management and economy. Mat. ChF NTU KhPI of Sci. Prac. Conf.]*. Chernivtsi, Ukraine, pp.91-95 (in Ukr.).
2. Burachek, V.R., Pepelya, V.D. (2015). Tourism as one of the ways of the region: problems and prospects. *Turyzm yak priorityetnyi napriamok sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Tourism as a priority socio-economic development of region. Mat. ChTEI KNTEU of Sci. Prac. Conf.]*. Chernivtsi, Ukraine, pp.33-35 (in Ukr.).
3. Burachek, V.R., Drin', I.I. (2015). Transport infrastructure as part of tourism development. *Turyzm yak priorityetnyi napriamok sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Tourism as a priority socio-economic development of region. Mat. ChTEI KNTEU of Sci. Prac. Conf.]*. Chernivtsi, Ukraine, pp.411-413 (in Ukr.).
4. Burachek, V.R. Transport infrastructure is an important factor in the development of ecotourism. In: *Ekolohichniy vyklyk suchasnomu hlobal'nomu svitu v ekonomichnomu vymiri [Ecological challenge towards global world in economic dimension]*. Ed. S. Luchyk. Chernivtsi, Ukraine, pp. 271-278 (in Ukr.).
5. Official site of Chernivtsi Regional Council (2017). Available at: http://oblrada.cv.ua/document/regional_program (Accessed 18 April 2017) (in Ukr.).

УДК 330*[322+101.541](477)

Г. В. Лещук, к.е.н.,

Прикарпатський інститут імені Михайла Грушевського
Міжрегіональної академії управління персоналом,
м. Львів

**АНАЛІЗ СТАНУ ТА РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ РЕГІОНУ
(НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Анотація

Проведено комплексне дослідження сучасного стану інвестиційного клімату регіону на прикладі Львівської області із виокремленням концептуальних факторів впливу зовнішнього середовища та сучасних тенденцій інвестиційної активності регіону. Згруповано та проаналізовано інвестиційні проекти регіону згідно з планом заходів з реалізації стратегії регіонального розвитку із затвердженим актом КМУ, а також здійснено порівняльний аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій та обсягів залучення капітальних інвестицій у регіон. Запропоновано комплекс відповідних заходів для покращення інвестиційного середовища регіону, що ґрунтуються на відповідних механізмах та інвестиційній політиці регіону із